

De Orgeldraaier.

EEN WAAR VERHAAL

DOOR

C. D E W O L F.

HARDERWIJK,

H. A. BERENDS.

Prijs 7½ Ct. 25 Ex. f 1.50. 100 Ex. f 5.

~~~~~
Snelersdruk. H. W. WILMERINK. Kampen.

DE ORGELDRAAIER.

Het hart des menschen overdenkt zijnen
weg; maar de Heere stiert zijnen gang.
Sprk. 16 : 9.

Wanneer ge u tegen den avond van eenen warmen Julidag in het jaar 1875 aan een der poorten van de stad Utrecht bevonden had, zoudt ge een man de stad hebben zien binnentreden, die er niet te huis behoorde, en die er niet zeer aantrekkelijk uitzag.

Maar ofschoon ge hem gezien had, wist ge daardoor toch niet van waar hij kwam, wat hij in de stad kwam doen, en welke gedachte hem bezielde, toen hij zich naar Utrecht spoedde, en hoe zijn naam was. Als ge echter het een en ander van hem weten wilt, zal ik u iets over hem mededeelen; leest dan het volgende:

De naam van dien man is van Dam. Hij is orgeldraaiër van beroep; voorwaar geen voortreffelijk vak.

Van zijn jeugd af oefende hij reeds deze broodwinning uit. Zijne ouders hadden hem niets laten leeren, waarmede hij zijn brood kon verdienen. Van zelf bracht dit ook mede, dat hij aan een zwervend levend gewoon werd, en dat hij niet wist, welke genoegens het bestendige huiselijke leven met zich mede brengt.

Maar dit is echter het ergste niet: maar dit, dat zulke menschen zich ten allen tijde te midden van hun soort beviuden, dat wij met recht slecht gezelschap

mogen noemen. Het kan ook niet anders; het spreekwoord zegt: „Soort zoekt soort.”

Zulke menschen trekken elkander aan, en door anderen worden zij afgestooten.

Welke gesprekken veelal door hen gevoerd worden, zullen wij maar aan zijn plaats laten. Zeker niet veel goeds, en het spreekwoord „kwade samensprekingen bederven goede zeden,” kan wel op hen van toepassing gemaakt worden.

Bedenkt echter waarde lezers: „dat ook die menschen een hart hebben als andere menschen. Een hart, dat ook veranderd kan worden. En wat bij allen tot verandering noodig is dat is het ook bij hen. De meerdere of mindere mate van zonde, doet daar niets van af. Ook voor hen is zaligheid te verkrijgen, in en door Jezus Christus.

Maar zij blijven verre van Hem, omdat Hij aan hen niet verkondigd wordt, als de Weg, de Waarheid en het Leven.

Gewoonlijk worden zij door niemand aangetrokken, veeleer afgestooten. Een goed woord vindt een goede plaats, ook bij hen, wellicht meer dan bij anderen. Door een enkel woord van belangstelling kunnen zij getrokken worden. Het kan de eerste lichtstraal zijn, in het door de zonde bedorven hart, en verduisterd verstand. Daardoor zoude het kunnen zijn, dat hun hart en verstand gericht werden op andere wegen dan die der zonde, waarin zij zich tot nu toe bewogen en leefden.

Zij zouden zich dan op eene andere wijze van brood voor het lichaam zoeken te voorzien en tevens het brood der ziele leeren zoeken en vinden.

De ondervinding leert, zegt het spreekwoord; nu, de

ondervinding heeft ook mij geleerd, dat zulke menschen op eene andere wijze hun brood kunnen verdienen, en ook met God in gemeenschap kunnen komen door Jezus Christus.

Deze orgeldraaier is daarvan een levende getuige.

De kermis te Utrecht was aangekondigd. De klokken hadden gebromd, en het sein gegeven tot den aanvang.

Van heinde en ver werden kramen en tenten aangevoerd, en op den, door de regeering aangewezenen plaats opgesteld, en tevens keurig uitgestald. Ook kwamen er van elders kunstmakers, muzikanten en orgeldraaiers. Dezen geven voor, dat zij gekomen zijn om den bezoekers der kermis tot vreugde te stemmen, namelijk kermisvreugde.

Maar beschouwt ze eens goed, dan zult ge zien dat hun komst een ander doel heeft, namelijk geld te ontvangen, ja zoo zij er kans op zien den uitersten penning uit de beurzen der kermisbezoekers machtig te worden.

Onder die velen was ook onze orgeldraaier van Dam.

Hij was ook gegaan naar Utrecht, om, kon het zijn, een grooten schat te verkrijgen.

Dit vervulde geheel zijn hart. Het uiterste zoude hij beproeven dien machtig te worden. Geen moeite zoude hij onbeproefd laten, van den morgen tot laat in den avond toe.

Zijn oog en hart was alleen geopend voor geld; dat was de schat zijns harten, een andere schat kende hij niet.

Voor den schat bij uitnemendheid, die parel van groote waarde, heeft hij nog geen oog. Hij zoekt een tijdelijken, den eeuwigen kent hij niet.

Maar laat ons zien, of hij vindt wat hij zoekt, of, dat hij vindt wat hij niet zoekt. „Want de mensch overdenkt zijnen weg, maar God bestuurt zijne gangen.”

Hij is dan te Utrecht aangekomen, en het eerste wat hij doet is een draaiorgel huren. Dit gelukt hem; nu zal hij den volgenden dag beginnen.

De nacht is voorbijgegaan en de morgen is aangebroken. De zon laat hare koesterende stralen lieflijk op het aardrijk vallen, en wekt blijdschap in het hart. Alles komt in beweging. En gelijk de zon uit hare slaapsteê is getreden, alzoo ook de menschen en met hen onze orgeldraaier. En verschijnt de zon in pracht, en laat zij een heerlijk licht van zich stralen, ook onze orgeldraaier heeft zich getooid: maar het is het kleed van een orgeldraaier, en er straalt geen licht van hem uit, want er is geen licht in hem, maar duisternis.

De zon staat reeds hoog aan den hemel, en nu wordt het tijd, dat ook van Dam begint.

Hij neemt zijn orgel en eenige schreden voortgegaan zijnde, slaat hij zijn hand aan 't orgel, en de eerste toonen laten zich hooren.

Langzaam gaat hij voort, van het eene huis naar het andere, de eene straat uit, de andere in.

Het schijnt, dat het hem niet recht naar den zin gaat. Want slechts hier en daar wordt hem een cent in zijn busje geworpen, en met niet veel welmeenens.

Aan de meeste huizen krijgt hij niets en wordt zeer onvriendelijk afgewezen. Ja het gebeurt zelfs dikwijls, dat hem een verachtelijken blik wordt toegeworpen, en de deur voor zijn neus dicht gedaan alsof hij een hond ware.

Hij gaat echter voort, doet of hij er geen erg in

heeft, ten minste hij houdt zich stil, en laat er niets van blijken, al voelt hij het ook, dat hij bij de meesten niet in tel is, en dat zij hem liever zien vertrekken dan komen.

Hij is het ook reeds gewend, liefdeloos behandeld te worden, en weet niet anders of het behoort zoo bij zijn vak.

En is het eens, ja dikwijls, dat de bewoners van het huis, waarvoor hij speelt, hem alle deuntjes, welke hij op zijn orgel heeft laten uitspelen, en hem dan ten laatste een cent in zijn busje werpen, stoot hij nog beleefd met zijn vingers aan zijn pet, ofschoon er in zijn binnenste een stem spreekt, die het tegendeel van zijne beleefdheid is, maar hij smoort die stem.

Hij is er toe genoodzaakt zich anders voor te doen dan hij werkelijk is. Want hij weet, dat als hij zoo niet doet, dat wanneer hij morgen terug komt, zij hem met niets zullen afwijzen.

Zijn zedelijk gevoel wordt op die wijze geheel gedood, en hij gaat steeds van kwaad tot erger.

De zonde baart zonde, en het einde der zondeweg is een eeuwig verderf.

Dat dan een iegelijk zijne naaste niet tot zondigen bewerke, en zoo medewerken tot verharding des harten, en op die wijze de een den andere tot zonde zijn.

De orgeldraaier gaat maar geregeld voort in weerwil van alle onaangenaamheden.

Eindelijk is hij op het Vreeburg, te midden van de vele tenten en kramen, die daar staan.

Veel volk beweegt zich daar in alle richtingen. Hij speelt intusschen zijne deuntjes, en het zingt en springt rondom hem, als wilden. Zijn dat redelijke wezens?

De meesten echter zijn half dronken door de bedwel-

mende dranken, die den mensch onzedelijk maken en het menschedom verwoesten.

En ziet den orgeldraaier, hij lacht zoo het schijnt.

Het is echter het ware lachen niet, dat meestal een teeken van blijdschap is. O neen, hij houdt zich zoo alsof hij ook in hunne blijdschap deelt. Het is een lach die daartoe strekken moet, om geld van hun machtig te worden.

Echter wil het ook hier niet zooals hij wil, en het is of alles medewerkt om hem een tegenzin in zijn orgeldraaien te doen krijgen.

Eindelijk, na een geruimen tijd op het Vreeburg vertoeft te hebben, gaat hij de Elizabethstraat in, en speelt weer van huis tot huis.

Met moeite dringt hij zich door het volk heen, dat zich daar als oopen gehoopt heeft.

Thans speelt hij het algemeene deuntje, dat toen op de kermis gezongen werd, en dat door de menigte werd aangeheven. Hoe hard zij echter schreeuwen, de orgeltoon wordt er toch boven uit gehoord. Hoort wat hij speelt:

Allee, Alloo, de postillon,
De heele wereld reist hij rond.

Maar op eens houdt hij stil. De orgeltoon verstemmen. Hij staat onbewegelijk tegen den hoek van een manufactuurwinkel aan het eind der straat. Hij is diep getroffen. Als verslagen staat hij daar, zijn oog gevestigd hebbende op een voorwerp, dat daar op een open plein (achter Klarenburg geheeten) staat.

Wat is dat voor een voorwerp? zoo vraagt ge wellicht.

Het is een bijbel- en boekenkraam, uitgaande van de Vereniging tot Heil des Volks.

Van uit deze kraam worden gratis traktaten verspreid door twee personen, W. F. en C. de W. geheeten.

Met deze kraam hebben zij protest aangeteekend tegen de kermis en hare bezoekers, die daar hunne lusten in eene ruime mate bot vieren.

Zij doen het door hen te waarschuwen en te vermanen, om, kon het zijn, velen uit de macht des Satans te verlossen, en over te brengen in de macht van Jezus Christus.

Met een oogopslag is dit te zien, want buiten aan de kraam hangen kaarten, waarop met groote letters teksten gedrukt zijn, zooals deze: Jerm. 22:29. Land, land, land! hoort des Heeren woord. Openb. 2:16. Bekeer u: en zoo niet, Ik zal haastelijk tot u komen, en zal tegen u krijg voeren met het zwaard mijns monds. Openb. 22:12. Ziet, Ik kom haastelijk en mijn loon is met mij, om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn. Mark. 13:5. En Jezus, hun antwoordende, begon te zeggen: „Ziet toe, dat u niemand verleide”. Openb. 22:17. De Geest en de Bruid zeggen: Kom! En die het hoort zegge: Kom! En die dorst heeft kome; en die wil, neme het water des levens om niet. Hosea 14:10. Wie is wijs? die versta deze dingen; wie is verstandig? die bekenne ze: want des Heeren wegen zijn recht, en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen, maar de overtreders zullen daarin vallen. Coll. 1:20. Vrede! door het bloed des kruises.

Deze teksten ziet hij, en leest ze, en dat gelezen woord doet zijn kracht.

Het is in zijn hart gedrongen, en is in hem scherp-snijdender dan eenig tweesnijdend zwaard, en een oordeeler zijner gedachten, die hij te voren en in dit uur nog gekoesterd had.

Deze woorden geven hem te gevoelen, dat zijn weg, tot nog toe bewandeld, niet de weg was, die God wilde, dat hij bewandelen zou, maar een weg van zonde, welke uitloopt in een eeuwig verderf.

Maar wat zal hij doen? O, het is zichtbaar, dat hij het niet weet, en hij staat daar te midden van zoo velen, die vermaak scheppen in de kermis; ook die kunnen het hem niet zeggen. Hij vraagt het hun ook niet, maar houdt zijne oogen gevestigd op de bijbelkraam, van daar schijnt hij het te verwachten.

Van daar klinken hem zoovele stemmen toe, stemmen van bestraffing, van vermaning, maar ook van troost en hoop.

Veel wordt hem van daar gezegd, zoodat hij ontroerd wordt, als een veroordeelde zich gevoelt tegenover God, van wege zijne zonde.

Maar van daar klinkt hem ook een woord van vermaning: „Bekeer u! en scheidt u af! raakt het onreine niet aan” Daaraan wil hij gehoor geven. Het gevoelt het, zoo kan het niet langer, er moet een verandering in hem tot stand komen, zal het wel met het zijn, zal hij gelukkig zijn.

De beide mannen in de kraam hebben hem opgemerkt, en slaan hem nauwkeurig en met belangstelling gade. Zij zien het duidelijk, dat er wat omgaat in zijn binnenste. Dat er een strijd plaats heeft in zijn gemoed. Zijne oogen, zijn gelaat zeggen hen dit op een treffende wijze.

Zij aarzelen dan ook niet, hem een traktaatje aan te bieden, en hem aan te spreken op de volgende wijze:

Wel vriend! hoe gaat het? zijt gij het eens met dat orgeldraaien? Hebt ge vrede met dit werk, waardoor ge de ongerechtigheden bevordert.

O mijnheer, als ik waarheid zal zeggen, dan moet ik zeggen: neen! maar ik kan niet anders.

Ja mijn vriend, dat is meestal het woord: „ik kan niet anders.” Hebt ge het wel eens beproefd?

Neen mijnheer, maar ik weet niet wat ik anders zal doen, ik ken geen andere weg op welke ik mijn brood kan verdienen, ik heb niets anders geleerd, en er is nog niemand tot mij gekomen, om mij een anderen te wijzen of aan te bieden.

Nu vriend, ik verzeker u, hoewel gij geen andere weg kent, dat God er een voor u heeft, op welke gij uw brood kunt verdienen. En hebt ge niets anders geleerd dan orgeldraaien, ik verzeker u ook, indien ge wilt, dat God u op een spoedige en gemakkelijke wijze leeren zal, wat ge noodig hebt op den Hem welgevalligen weg.

Ja! indien ge wilt: dáár komt het op aan. Gij moet willen. God heeft reeds lang gewild. Hij is steeds wachtende geweest u genadig te zijn. Zult ge hem langer laten wachten, en zijn reddende hand terugstooten? Immers heeft hij u vele teleurstellingen en tegenheden op uwen zondigen weg doen ondervinden. Menig hard woord doen hooren, menige verachtelijken blik u laten toewerpen.

Al die liefdelooze behandelingen moesten daartoe medewerken, en u tegenzin in uwen tot nu toe bewandelden weg laten krijgen.

Daarom mijn vriend! van nu af aan zijt gij verplicht een anderen weg te bewandelen. Zoo moogt ge niet langer, op dezen oogst ge niets dan onvrede en vloek, en zult indien ge voortgaat nog meerdere tegenheden ondervinden. Nu moet er een keuze, een besliste keuze door u gedaan worden. Een betere weg wordt u aan-

geboden. Wilt ge dezen, die God u aanbied hebben, op welke gij vrede en zegen kunt en zult ontvangen?

Met een traan in het oog, en een bewogen stem zeide hij: „ja gaarne mijnheer.”

Nu. gaat dan heen en brengt uw orgel aan den eigenaar van wien ge het gehuurd hebt, en kom dan terug, dan zullen wij u aan het werk zetten.

Hij is overwonnen. Hij gaat zijn orgel aan den eigenaar brengen, komt spoedig terug, en zegt: „nu heeren! hier ben ik, wat hebt ge nu voor mij te doen?”

Hier vriend hebt ge een pak traktaatjes. Gaat daarmede de herbergen in en de kermis rond, presenteer wie ge ook ontmoet een traktaatje.

Verkoopen moogt ge ze echter niet, maar wat u wordt aangeboden neem dat, en ik verzeker u, dat ge een onberouwelijke keus zult gedaan hebben. Als ge ze kwijt zijt, kom dan terug, dan zullen wij verder zien.

Hij gaat, begint al aanstonds enkelen uit te deelen, en is zoo zijnen nieuwen werkring ingegaan.

't Is, of hij het jaren gedaan heeft, zoo vlug gaat het hem af, hij is tevens vriendelijk en ernstig.

En gebeurt het nu en dan eens, dat hij met eenige vloeken wordt bejegend, hij laat zich daardoor niet afschrikken, maar houdt des te sterker aan, om een traktaatje aan den vloeker kwijt te worden. Hij gevoelt, dat het voor den zoodanige noodig is, van een vloeker een bidder te worden.

De herbergen gaat hij niet voorbij, maar dringt er binnen. Echter niet om een borrel te drinken zoo als vroeger, maar om ook dezen die zich daar bevinden, een traktaatje aan te bieden, om een stille Evangelieprediker te zijn.

Velen zien hem verwonderd aan. Ruim een uur geleden had hij daar nog met zijn orgel geweest, en nu dit werk, daar konden zij geen hoogte van krijgen, hoe dat kwam, en zeggen: „Kom orgelman geeft ons ook maar een blaadje, en vragen: „wat kost het?” Zijn antwoord was: „niets.” Zij begrijpen echter, dat hij van niets niet leven kan, en daar hun geld toch op moet, stoppen zij hem een footje in de handen, of laten het in zijn jaszak vallen, zonder dat hij het dadelijk bemerkt.

Hij werkt zoo door tot des avonds negen uur. Komt terug aan de kraam en zegt: „ik heb ze allen aan den man gebracht. En op de vraag: „bevalt u dezen arbeid?” is zijn antwoord: „uitmuntend.” En hebt ge nu ook een bewijs, dat er een andere weg is, die u brood verschaft en tevens vrede? O ja, niet alleen, dat ik troost in mijn hart smaak in dit werk, welke troost ik vroeger niet kende, maar ik heb bijna twee gulden ontvangen. Dit is mij dan ook een overtuigend bewijs, dat God mij bij den vrede des gemoeds, die ik van morgen en van mijne jeugd af niet kende, ook van het noodige zal voorzien, waarmede mijn lichaam gevoed wordt.

Ja vriend, een dubbel bewijs waaraan ge zien kunt hoe goed God is.

Ga verder voort op dezen weg, de Heer zal u verder zegenen en kracht schenken om te volharden. Daarop werd hem een groot pak traktaatjes gegeven, en hem gezegd: „nu moet ge den geheelen nacht maar doorwerken.” In alle hoeken en stegen en donkere plaatsen, waar gewoonlijk, in zulk een tijd niet veel goeds gebeurt, gaan, en allen, die ge vindt een traktaatje bieden.

Ook moet ge de wafel- en broedertjeskramen ingaan, want daar gebeurt gewoonlijk niet veel goeds, zoo ge

weet, hoe mooi ze er van binnen ook uitzien. Het is dikwijls gebleken, dat in zulke kramen de vreesselijkste zonden gedaan worden, en dat hij die zijn voet daar binnen zette een weg des doods betrad. Zie op den Heer, werkt in zijne kracht en het zal u welgelukken.

Hij gaat! Komt den volgenden morgen te tien uren aan de kraam, en zegt: „Ik heb den geheelen nacht doorgewerkt en zoo gedaan als ge mij gezegd hebt, en ik ben ze allen kwijt.

Nu vriend, dan hebt ge u goed gehouden; en zijt ge er zonder smaad afgekomen? „Nu dat mag wel zoo”, zeide hij, „maar ik denk: zij zijn niet wijzer en neem het hun niet kwalijk. Liever bid ik dan, en doe het ook, dat de Heer hunne blinde oogen opene, opdat ze leeren zien, dat de werken die ze doen, zonde zijn, en ze zich tot Hem bekeeren en leven.” Dat is goed vriend, ga zoo voort.

Op nieuw werden hem traktaten gegeven, en werkte hij als den vorigen dag en nacht, en hield het vol zoo lang de kermis duurde.

Veel ondervond hij en vooral des nachts. De haat en vijandschap won telkens aan tegen hem, vooral in de wafel- en broedertjeskramen, en hij werd er somtijds niet onzacht uitgegooid.

Daarbij werden hem dan de woorden toegevoegd: „Des daags laten ons die kerels uit de bijbelkraam geen rust, en als zij zich des avonds ter ruste leggen sturen zij dezen vent op ons af; zij zullen weten, dat zij dat doen.

Beledigingen bleven dan ook niet uit, meer durfden zij niet.

Toen de kermis afgehoopen was, had van Dam natuurlijk ook gedaan.

Maar nu hij eenmaal een anderen weg begonnen was te bewandelen, moest hij verder.

Hij had een aardig sommetje verzameld met zijnen arbeid, maar zoude hij dit nu eerst weer opmaken, dan was hij weer de oude knecht.

Dat begrepen die twee personen uit de bijbelkraam ook. Zij wilden hem nu verder helpen en gaven hem ongeveer honderd boekjes, een groot pak traktaten en verschillende boekjes en blaadjes over den sterken drank.

Daarmede moest hij nu gaan colporteeren en nu en dan bij een christelijken boekhandelaar nieuwe aankopen, zoodat zijn voorraad wel meer, maar niet minder werd.

Daarop verliet hij Utrecht, en scheidde met een traan in het oog, als tolk van zijne dankbaarheid voor de liefde en genade, hem door God bij aanvang bewezen.

Eenige maanden na deze gebeurtenis werd in een christelijk blad over hem geschreven, waarin het duidelijk was, dat zijne bekeering geen broodbekeering, maar eene bekeering des harten was. Dit blad getuigde van de heerlijke verandering, die er met hem plaats had gehad, waaraan in Utrecht op de kermis de eerste hand gelegd was.

Voortdurend was hij bezig in dat werk en smaakte vreugde en blijdschap in dezen weg, waarop hij zoo kennelijk des Heeren zegen mocht ondervinden.

Later heeft schrijver dezes niets meer van hem gehoord.

Eenmaal hoopt hij hem echter weer te zien, daar waar geen strijd en lijden meer zijn zal, maar eeuwige vreugde en blijdschap voor het aangezicht des Heeren.

Ook u waarde lezer zij die eeuwige zaligheid toegebeden.

De goede God slaat met een heilig oog
De wegen gâ der zondaars, die zijn wetten
En heiligen wil versmaân, en 't gansche harte zetten
Op ijde vreugd. Hij ziet hen van omhoog,
En wordt met droefheid in zijn Vaderhart bewogen!
Hij is genadig, en Hij kan het niet gedoogen,
Dat iemand, die niet is gewaarschuw'd, zou vergaan.
Hij roept hen toe: bekeert u, mensch, van uwe booze daan;
Verlaat den weg, die gij nog blijft betreden.
O, wacht toch niet, stel toch niet uit! Kom heden
Bij 't kruis van Golgotha daar vindt gij ware vreugd.
Niet in de zonde is heil — maar op den weg der deugd.
